

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lenkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirem
Tedris məsələləri üzrə prorektor v.i.e
dos.Zaur Memmedov
" 13 " fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu:
(işçi tədris proqramı)

ixtisas:6007004 "Baytarlıq tibabəti"

Fakulte: Baytarlıq.

Kafedra: Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri.

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/F: **"Xüsusi heyvandarlıq"** Proqram (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin əmri, 28.11.2011-ci il tarixli 1863 nömrəli qrif verilmişdir).

Kodu: IPFS-B10

Tədris ili: (2025/2026)

Semestr: VIII (yaz)

Tədris yükü: Cəmi 180 saat. Auditoriyadankənar 120 saat. Auditoriya saati-60 saat

(30 saat müəhazirə, 30 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

II:Müəllim haqqında məlumat:

Mühazirə:B/m. Abdullayev Barat Əskər oğlu

Laboratoriya: Dos.Qarayev Vəli Xanbaba oğlu

E-mail ünvanı: barat.abudullayev@bk/ru

Məsləhət günləri və saati: IV gün 1400_ 1725

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhər Füzuli küç.70, LDU-nun 1 saylı tədris binası

III:Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1.Q.Q.Abdullayev-Heyvandarlığın əsasları-Bakı-2012

2.B.Ə.Bayramov,X.M.Cəfərov və s. Azərbaycan damaldarlığı-Bakı-1991

3.Eyyub Bəşirov-Azərbaycanda damazlıq heyvandarlığının problemləri və inkişafının elm əsasları-Bakı-2008.

4.S.Abbasov,M.Mehdiyev,A.Ruşanov,U.Turabov,G.Nəcəfova Heyvandarlıq Gəncə-2011

IV.Prerezkvizitlər:Fənnin tədrisi üçün öncədən mikrobiologiya, immunologiya, virusologiya fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərdə tədris olunmasına zərur yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:Kənd təsərrüfatı heyvanlarına İribuynuzlu qarama camış,yak,at,qoyun, keçi, donuz, dəvə, eşşək maral,toyuq,qaz, ördək,hinduşka,sesak,kro aid edilirlər ki,bu növ heyvanlar insan əməyinin uzun əsrlər boyu məhsulu sayılırlar.Kəi Təsərrüfatı heyvanlarınınıyaradılması prosesini aşağıdakı əsas dövrlərə bölmək oli qədim əcdadlarının əhliləşdirilməsi,əhliləşmə şəraitində artıb çoxalması, onla məhsuldarlıq və damazlıq keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması.1.Kənd Təsərrüfatı heyvanları yetişdirilməsi,əhliləşdirilməsi,genetik əsasları,eksteryer,konstitusiya qanunauyğunluql haqqında tələbələrə ətraflı,müasir səviyyədə bilik vermək.2.Kənd təsərrüfatı heyvanları bonitəsi,seçmə,taylaşdırma,cins haqqında anlayış vermək. 3.Yetişdirmənin müasir döv

inkışafı, onun qarşısında sünitəşkili, çarpazlaşdırma, hibridləşmə, damazlıq isinin öyrənilməsini qoyur.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər:Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrənin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə **Qiymət meyarları aşağıdakılardır:**

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir,
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aca bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə isarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	Çox yaxsi
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kaf

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.**X.Təqvim mövzu planı**
: Mühazirə 30 saat, laboratoriya30 saat Cəmi:60saat

	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Müh	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1.Heyvandarlığın ümumi vəziyyəti və xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti Plan: 1.Dünyada və Azərbaycanda heyvandarlığın müasir vəziyyəti	2	

	<p>2.Respublikamızda heyvandarlığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 3.Ölkəmizdə heyvandarlığın inkişaf tarixi 4.Yetişdirilən heyvan cinslərinin xarakteristikası 5.Ət istehsalını artırmaq üçün həyata keçiriləcək tədbirlər Mənbə(1;2;3;4;5;6;7) 1</p>		
2	<p>Mövzu 2.Kənd təsərrüfat heyvanlarının anatomiya və fiziologiyasını n əsasları Plan: 1.Heyvan orqanizminin quruluşu və vəzifələri 2.Həzm orqanları sistemi 3.Daxili sekresiya vəziləri və coxalma sistemi 4.Süd vəzilərinin quruluşu və funksiyası Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
3	<p>Mövzu 3.Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yetişdirilməsi Plan: 1.K/T heyvanların əcdadı, əhliləşdirilməsi, eksteryeri, interyeri onların məhsuldarlığı ilə əlaqəsi 2.Əhliləşmə zamanı heyvanlarda baş verən dəyişikliklər 3.Heyvanlarının yetişdirilməsinin genetik əsasları Mənbə(1;2;3;4;5;6;7) 1</p>	2	
4	<p>Mövzu 4. Ontogenez. Heyvanların fərd inkişaf qanuna uyğunluqları. Plan: 1.Kənd təsərrüfatı heyvanlarının fərdi inkişafı 2.Kənd təsərrüfatı heyvanlarının fərdi inkişaf dövrünün müxtəlifliyi və uzun ömürlüüyü 3.Heyvanların böyümə və inkişaf mərhələləri Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
5	<p>Mövzu 5.Heyvandarlıq məhsulları və ona təsir edən amillər. Plan: 1.Kənd təsərrüfatı heyvanlarının əsas məhsuldarlığı 2.Qaramalın süd məhsuldarlığı 3.Qaramalın ət məhsuldarlığı 4.Ət məhsuldarlığına təsir edən amillər 5.Yumurta məhsuldarlığı, onun miqdarına və çəkisinə təsir edən amillər 6.Camiş və zebu onlardan məhsul istehsalı 7.Yun məhsulu, onun keyfiyyətinə təsir edən amillər Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
6	<p>Mövzu 6. Damazlıq işi. Plan: 1.Damazlıq işinin mahiyyəti 2.Damazlıq işində hesablayıcı maşın texnikası və internetdən istifadə 3.Təbii və süni secmə 4.Damazlıq secmə 5.Taylasdırma 6.K/T heyvanlarının bonitiresi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	

7	<p>Mövzu 7. Cinslərin təsnifatı</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Heyvan cinsi haqqında anlayış. 2. Heyvan cinsinin yaranma amilləri. 3. Heyvan cinsinin əsas xüsusiyyətləri və onun strukturu. 4. Heyvan cinsinin iqlimə uyğunlaşması. 5. Heyvan cinsinin təsnifatı. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
8	<p>Mövzu 8. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yemləndirilməsinin əsasları.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Heyvandarlığın xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti. 2. Yemləmə mühüm sərtdir. 3. Yemlərin kimyəvi tərkibi. 4. Yemlərin kimyəvi tərkibinin dəyişilməsi. 5. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının orqanizminin tərkib <p>Mənbə(1;4;7)</p>	2	
9.	<p>Mövzu 9. Yemlərin təsnifatı</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Həzm olunan qida maddələri. 2. Yemlərin həzm olunmasına təsir edən amillər. 3. Yemlərin həzməgediciliyinin yüksəldilməsi. 4. Orqanizmdə maddələr mübadiləsi. 5. Yemlərin növləri. 6. Yemlərin siloslaşdırılması. 7. Yəsil yemlər. 8. Kökümeyvəlilərin tərkibi, qidalılıq dəyəri və yedizdirilmək üçün hazırlanması. <p>Mənbə(1;4;7)</p>	2	
10.	<p>Mövzu 10. Norma üzrə yemləndirmənin əsasları</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Norma üzrə yemləndirmənin əhəmiyyəti. 2. Saxlayıcı yem payı. 3. Mehşuldar yem payı. 4. Reprodukativ yem payı. 5. Yemləndirmə normalarının işlənməsi. Qaramalın diri cəkisinin və məhsuldarlığının müəyyən edilməsi. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
11.	<p>Mövzu 11. Maldarlıq. (Qaramal, Camış və Zebu).</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qaramalın bioloji xüsusiyyətləri. 2. Südlük inəklərin laktasiya müddəti. 3. İribuynuzlu qaramal. 4. Qaramal cinsləri. 5. Sağım və onun aparılması. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	

12.	<p>Mövzu 12. Qoyunculuq</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Qoyunların bioloji xüsusiyyətləri. 2.Qoyunların yetişdirmə texnikası. 3.Quzulama-döl kampaniyası. 4.Bonitirovka və onun aparılması. 5.Quzuların bəslənməsi. 6.Qoyunların saxlanması. 7.Qoyunların çimizdirilməsi. 8.Qoyunların kökəldilməsi. 9.Qoyunların yemləndirilməsi. 10.Qoyunculuqda əsas xəstəliklər və onların profilaktikası. 11.Qoyunlarda yoluxucu xəstəliklər. 12.İnvazyon xəstəlikləri qurdların törətdikləri helmintoz xəstəliklər Mənbə (1;2;3;4;5;6;7) 	2	
13.	<p>Mövzu 13. Quşculuq</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Respublikamızda quşculuğun inkişaf perspektivi. 2.Quşların bioloji xüsusiyyətləri. 3.Quşların yetişdirmə texnikası. 4.Quşculuqda damazlıq işi. 5.Quş cinsləri. 6.Quşların yetişdirilməsi. 7.Broyler əti istehsalı. 8.Hinduska, ördək və qaz əti istehsalı. 9.Yumurtanın saxlanması. 10.Yumurtanın inkubasiyası. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
14.	<p>Mövzu 14. Atçılıq.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Atların bioloji xüsusiyyətləri və at cinsləri. 2.Atların cinsi yetişkənlik və ilk cütləşmə yaşı. 3.Atlardan istifadə. 4.Atın ət və süd məhsuldarlığı. 5.Qatir və eşsəklər. 6.Devələr. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)</p>	2	
15.	<p>Mövzu 15. Arıcılıq</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ana arı 2.isci arılar 3.Ari yemləri,nektar və cicek tozu 4.Arıların saxlanması və inkişafı 5.Arıların saxlama sistemi 6.Arıcılıqda damazlıq işinin təşkili. 7.Ana arının dəyişdirilməsi. 8.Arıların becə verməsi. 9.Bal yığılımı və qış və qış fəslə üçün yem ehtiyatı tədarükü. 10.Arıcılıq mehsulları 	2	
Cami:		30 s.	

	Laboratoriya	Saat	Tarix
1	Mövzu 1.Respublikamızda heyvandarlığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
2	Mövzu 2.Daxili sekresiya vəziləri və çoxalma sistemi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
3	Mövzu 3.Heyvanlarda çarpazlaşdırma Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
4	Mövzu 4.Orqanizmdə maddələr mübadiləsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
5	Mövzu 5.Qaramalın təsərrüfat və bioloji xüsusiyyətləri Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
6	Mövzu 6.Bonitirovka və onun aparılması Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
7	Mövzu 7.Quşculuqda damazlıq işi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
8	Mövzu 8.Arıların çoxalması və inkişafı Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
9	Mövzu 9.Yemlərin təsnifatı Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
10	Mövzu 10.Saxlayıcı yem payının təyin edilməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
11	Mövzu 11.Damazlıq seçmə Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
12	Mövzu 12.Qoyunların yetişdirmə texnikası Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
13	Mövzu 13.Sağım və onun aparılma texnikası Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
14	Mövzu 14.Yumurtanın inkubasiyası Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
15	Mövzu 15.Atlardan istifadə qaydaları Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
	Cəmi:	30s.	

XI.Fənn üzrə tələblər:

Respublikamızda heyvandarlığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti.

Bütün növ kənd təsərrüfatı heyvanları haqqında məlumat verilir.Heyvanların cinsi, mənsəyi və əhliləşdirilməsi, damazlıq işlərinin aparılması məsələlərinə diqqət yetirilməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

mühazirə,seminar,praktiki tapşırıqlar;

- təqdimatlar,müzakirələr;

- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);

problemlərlə əsaslanan tədris;

sahə işləri;

qrup qiymətləndirilməsi;

Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir.Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

XIII.Fənn üzrə təlim noticeləri:

- Heyvanlarda carpazlasdırma.
- Daxili sekresiya veziləri və coxalma sistemi.
- Respublikamızda quşçuluğun inkişaf perspektivi üsullarını mənimsəməli

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrenilməsi:

XV: I. Kollokvium sualları:

1. Dünyada və Azərbaycanada heyvandarlığın müasir vəziyyəti
2. Respublikamızda heyvandarlığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti
3. Yetiştirilən heyvan cinslərinin xarakteristikası
4. Heyvan orqanizminin quruluşu və vəzifələri
5. Həzm orqanları sistemi
6. Daxili sekresiya vəziləri və çoxalma sistemi
7. Təmiz cinsli yetişdirmə
8. Heyvanlarda carpazlaşdırma
9. Heyvanlarda hibridləşdirmə
10. Təbii və süni seçmə
11. Damazlıq seçmə
12. Taylaşdırma
13. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının bonitiresi
14. Həzm olunan qida maddələri
15. Yemlərin həzm olunmasına təsir edən amillər

II. Kollokvium sualları:

1. Orqanizmdə maddələr mübadiləsi
2. Yemlərin növləri
3. Yemlərin siloslaşdırılması
4. Yəşil yemlər
5. Kökümeyvələrin tərkibi, qidalılıq dəyəri və yedizdirilmək üçün hazırlanması
6. Qaramalın təsərrüfat və bioloji xüsusiyyətləri
7. Südlük inəklərin laktasiya müddəti
8. Qaramal cinsləri
9. Sağım və onun aparılması
10. Qaramalın artıq fizioloji coxalması
11. Buzovların bəslənməsi
12. Qoyunların bioloji xüsusiyyətləri
13. Qoyunların yetişdirilmə texnikası
14. Bonitirovka və onun aparılması
15. Quzuların bəslənməsi

XVI. İmtahan sualları:

1. Dünyada və Azərbaycanada heyvandarlığın müasir vəziyyəti
2. Respublikamızda heyvandarlığın xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti
3. Yetiştirilən heyvan cinslərinin xarakteristikası
4. Heyvan orqanizminin quruluşu və vəzifələri

5. Həzm orqanları sistemi
6. Daxili sekresiya vəziləri və çoxalma sistemi
7. Temiz cinsli yetişdirmə
8. Heyvanlarda çarpazlaşdırma
9. Heyvanlarda hibridləşdirmə
10. Təbii və süni seçmə
11. Damazlıq seçmə
12. Taylasdırma
13. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının bonitirəəsi
14. Həzm olunan qida maddələri
15. Yemlərin həzm olunmasına təsir edən amillər
16. Orqanizmdə maddələr mübadiləsi
17. Yemlərin növləri
18. Yemlərin siloslaşdırılması
19. Yasil yemlər
20. Kökümeyvələrin tərkibi, qidalılıq dəyəri və yedizdirilmək üçün hazırlanması
21. Qaramalın təsərrüfat və bioloji xüsusiyyətləri
22. Südlük inəklərin laktasiya müddəti
23. Qaramal cinsləri
24. Sağım və onun aparılması
25. Qaramalın artb fizioloji çoxalması
26. Buzovların beslənməsi
27. Qoyunların bioloji xüsusiyyətləri
28. Qoyunların yetişdirilmə texnikası
29. Bonitirovka və onun aparılması
30. Quzuların beslənməsi
31. Qoyunların saxlanması
32. Respublikamızda quşçuluğun inkişaf perspektivi
33. Quşların bioloji xüsusiyyətləri
34. Quşçuluqda damazlıq isisi
35. Quş cinsləri
36. Ana arı
37. İsci arılar
38. Arı yemləri, nektar və çiçək tozu
39. Arıların çoxalması və inkişafı
40. Arıların saxlanma sistemi

S/F: "Xüsusi heyvandarlıq" fənninin sillabusu **6007004** "Baytarlıq təbabəti" ixtisas üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur. (13 fevral 2026-cı il protokol No 11)

Fənn müəllimi: b/m. B. Abdullayev

Kafedra müdiri: dos.R.Bilalov